

Ukrajinska
narodna banka

Uvođenje IFRS-a 9 u bankarski sustav Ukrajine

Bogdan Lukasevych

Glavni računovođa – direktor Odjela za računovodstvo,
Ukrajinska narodna banka

Liudmyla Snihurska

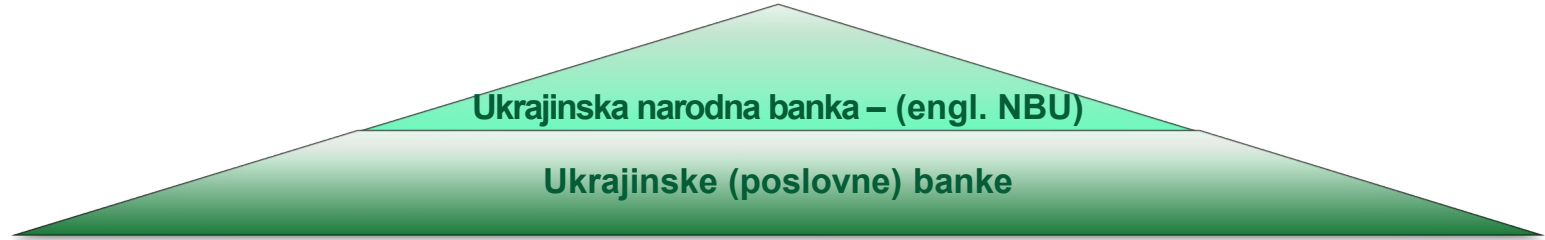
Zamjenica voditelja Odjela za računovodstvo – voditeljica
jedinice, Ukrajinska narodna banka

14. prosinca/decembra 2021.

Računovodstvene funkcije Ukrajinske narodne banke utvrđene su ukrajinskim pravnim okvirom

Ukrajina ima **dvorazinski** bankarski sustav

Za
ukrajinske
banke

1 NBU je regulator računovodstva i izvještavanja

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i finansijskom izvještavanju Ukrajine, **NBU utvrđuje** računovodstvene i izvještajne postupke za banke **u skladu s IFRS-ima**

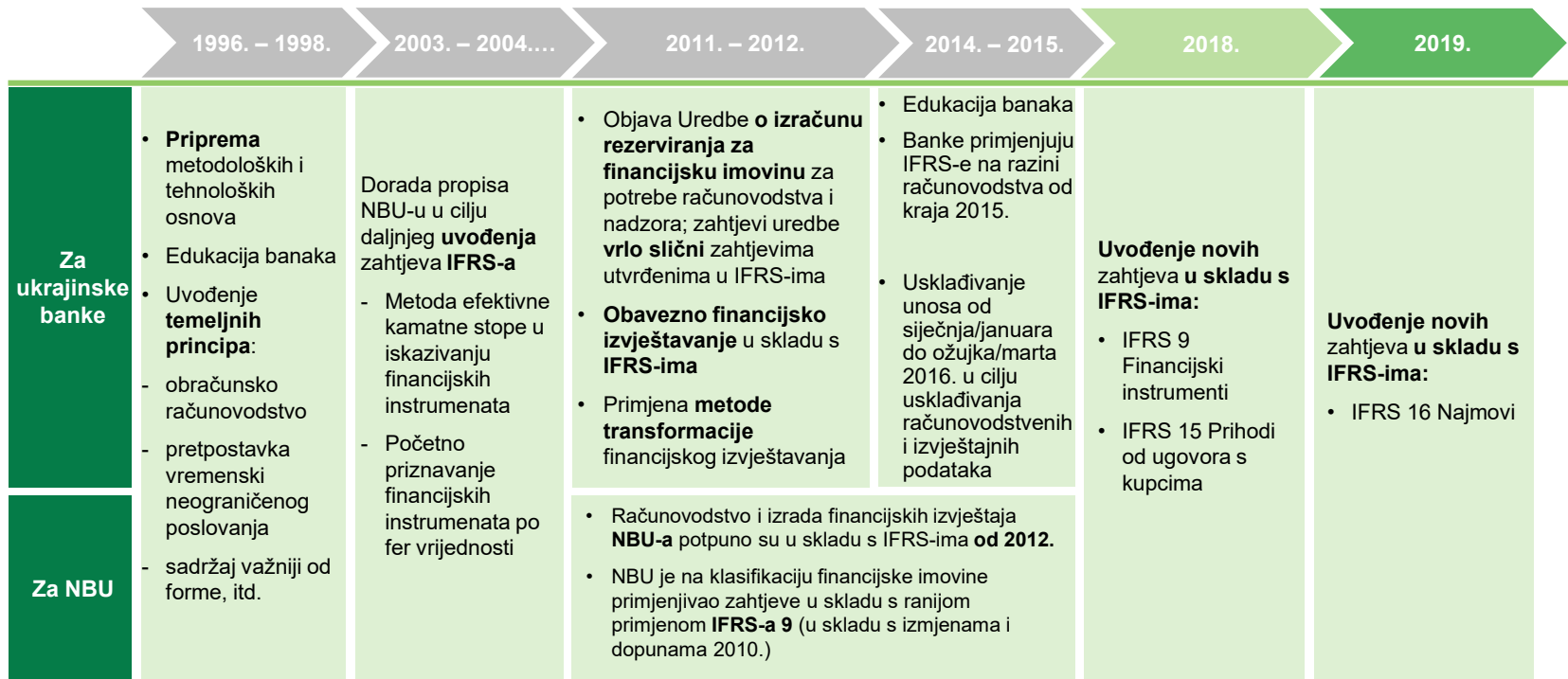
2 NBU je regulator i nadzorno tijelo u području bankarstva

U skladu sa Zakonom o Ukrajinskoj narodnoj banci, **NBU** provodi **regulaciju i nadzor u području bankarstva** na pojedinačnoj i konsolidiranoj osnovi

Funkcije NBU-a određuju ključnu ulogu koju NBU ima u primjeni IFRS-a u ukrajinskom bankarskom sektoru

Uvođenje IFRS-a u Ukrajini odvijalo se postupno u nekoliko faza

Zahtjevi uvođenja i primjene IFRS-a 9 pokrivaju dva područja:

---

1. rezerviranja za očekivane kreditne gubitke (engl. ECL) u skladu s IFRS-om 9, utjecaj koronavirusne bolesti (COVID-19)
2. posebne aspekte primjene zahtjeva priznavanja i mjerenja u skladu s IFRS-om 9

Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke u skladu s IFRS-om 9

Ukrajina trenutano ima zasebne okvire za procjenu kreditnog rizika za potrebe racunovodstva i nadzora

Za potrebe racunovodstva i finansijskog izvjestavanja

U skladu s IFRS-om 9

$ECL = PD \times CL$

$$\Rightarrow ECL_{s(i)} = GCA - \sum_{i=1}^n p(s_i) \cdot PV_i$$

Uredba 14/21.02.2018. *Iskazivanje transakcija s finansijskim instrumentima ukrajinskih banaka*

Banke su duzne **interno** razviti posebnu vlastitu metodologiju za mjerenje ocekivanih kreditnih rizika

Za potrebe nadzora banaka

Na temelju principa i preporuka **Baselskog Odbora**

Uredba 351/30.06.2016. *Utvrđivanje iznosa kreditnog rizika u bankovnim transakcijama vezanima za imovinu ukrajinskih banaka*

$CR = PD \times LGD \times EAD$

Regulator je razvio detaljnu metodologiju za procjenu kreditnog rizika

Razlika izmedu:

- iznosa kreditnog rizika (u skladu s Uredbom 351) i
- iznosa rezerviranja (u skladu s IFRS-om 9)

je iznos **izlozenosti kreditnom riziku** koji banka obračunava pri izračunu ekonomskih omjera (**omjera kapitala**)

Suradnja s vanjskim revizorima i konzultantima postaje sve relevantnija

Banke su dužne **interno** razviti posebne vlastite metodologije mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka u skladu s IFRS-om 9

- **Godišnji financijski izvještaji** podliježu zakonskoj reviziji
- Kao subjekti od javnog interesa banke su dužne voditi računovodstvo i izraditi financijske izvještaje **u skladu s IFRS-ima**
- **Vanjska revizija** provodi se u skladu s **Međunarodnim revizijskim standardima**

U isto vrijeme

NBU utvrđuje određene zahtjeve za revizorske tvrtke:

- Uredba o postupku odbijanja (suspenzije) **od strane narodne banke revizorske tvrtke** koju je banka odabrala za vanjsku reviziju (#89/02.08.2018.)

Za vrijeme pandemije NBU je poduzeo mnoge korake u vezi sa zahtjevima procjene kreditnih gubitaka za banke

Iz perspektive računovodstva i financijskog izvještavanja

Smjernice NBU-a (svibanj/maj 2020.):

- Utjecaj mjera kreditnih olakšica
- Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka
- Objave u skladu s primjenom IFRS-a 7
- Objave u financijskim izvještajima za razdoblja tijekom godine

Iz perspektive nadzora banaka

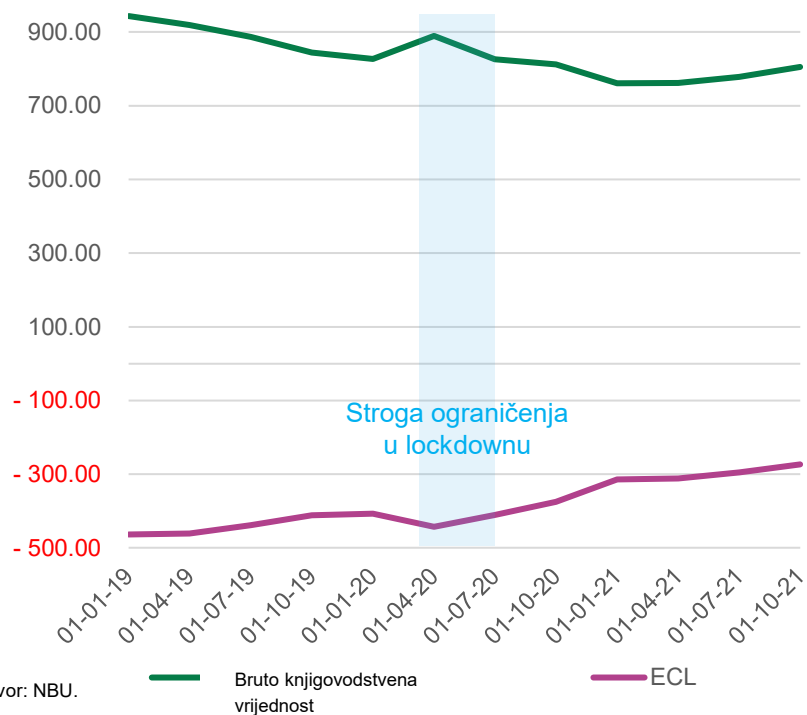
Privremene **olakšice** u procjeni kreditnog rizika za potrebe nadzora: Odluka NBU-a

- Posebna primjena zahtjeva Uredbe o određivanju kreditnog rizika uslijed ograničenja uzrokovanih pandemijom (ožujak/mart 2020.)
- Odobrena pravila rada banaka zbog ograničenja uzrokovanih pandemijom (prosinac/decembar 2020.)

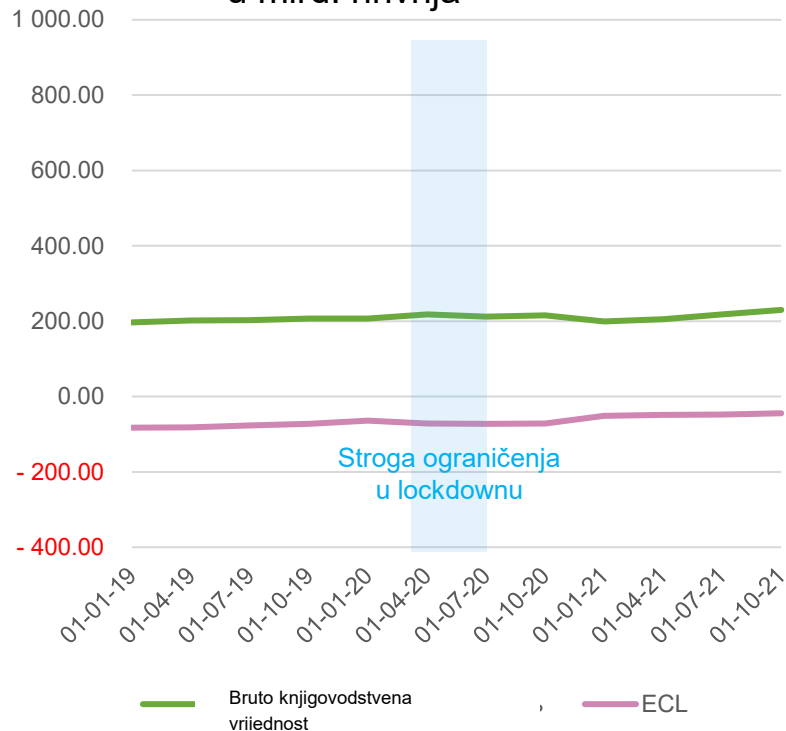

Obujam rezerviranja za kredite u postupnom je padu

Korporativni krediti, u mlrd. hrvnja

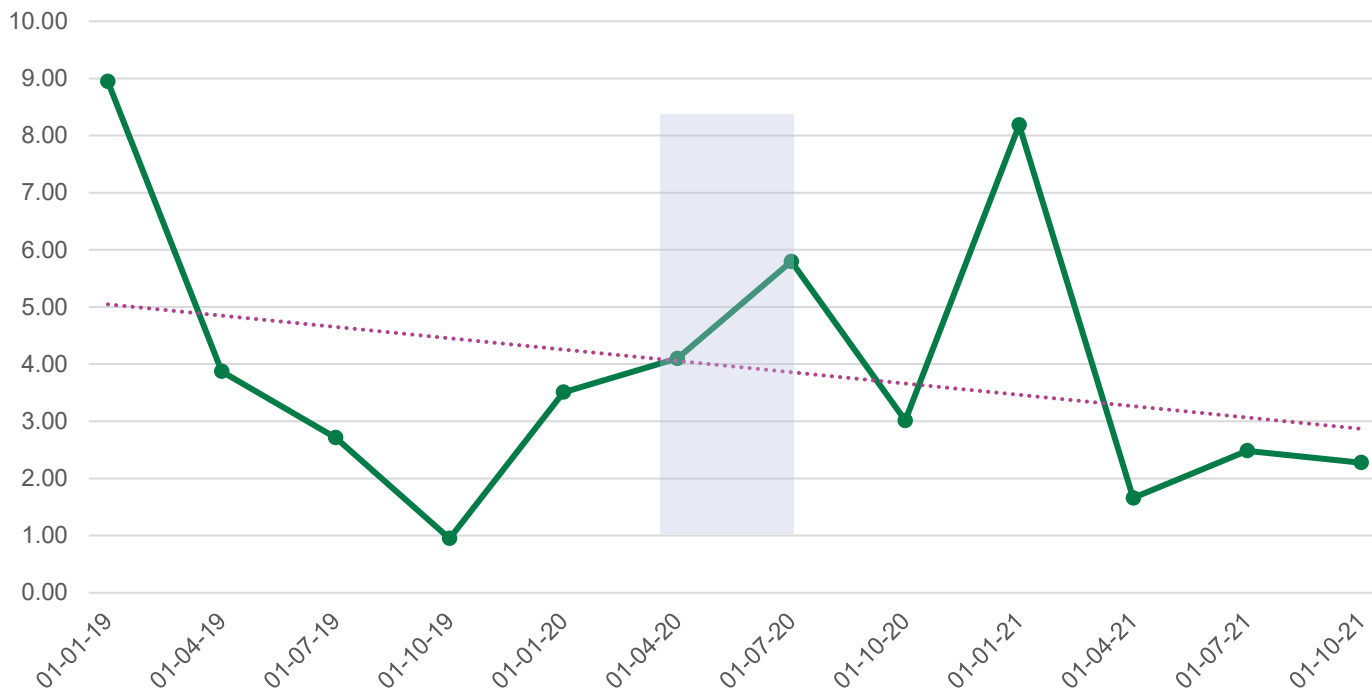

Kreditni za građane, u mlrd. hrvnja

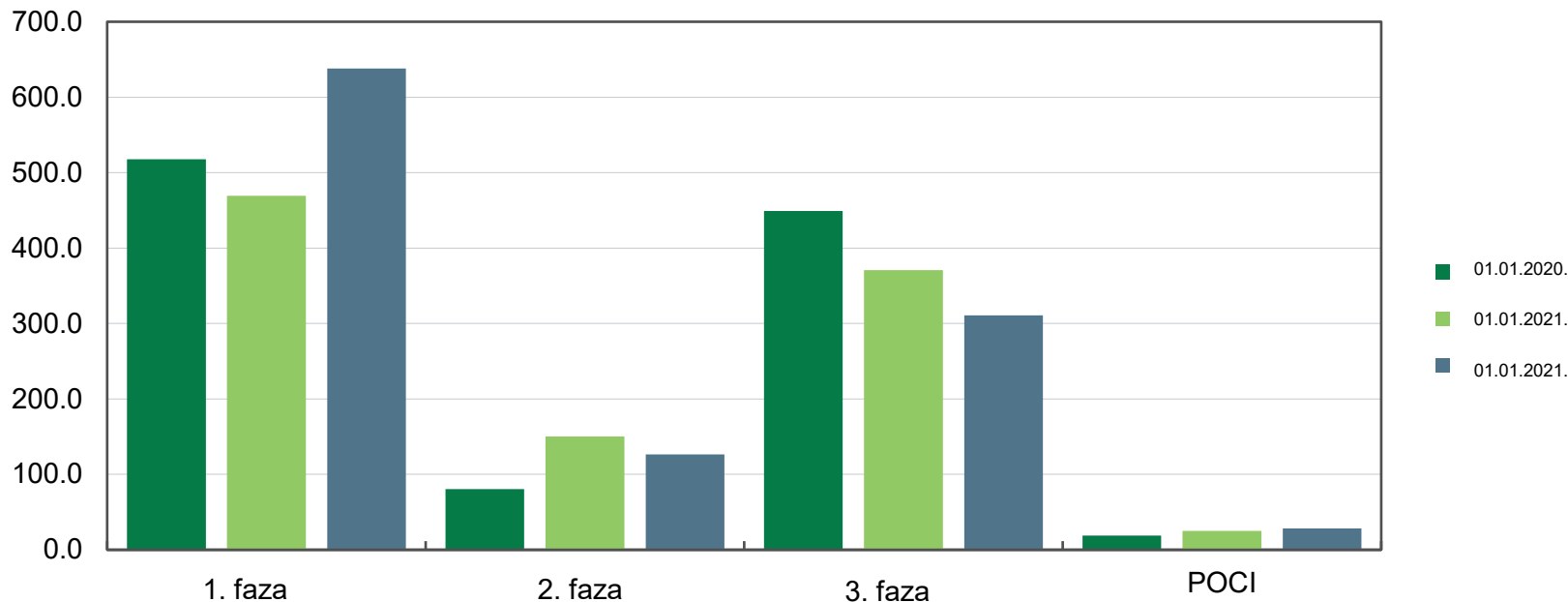
Troškovi rezerviranja za gubitke od kredita imaju sezonski karakter s općim trendom smanjenja

Troškovi umanjenja vrijednosti kredita klijenata, mlrd. hrvnija

Iznos i udio kredita u 3. fazi umanjenja vrijednosti je u padu

Kreditni portfelj* po fazama umanjenja vrijednosti u skladu s IFRS-om 9 (na datum izvještavanja), u mlrd. hrvnja

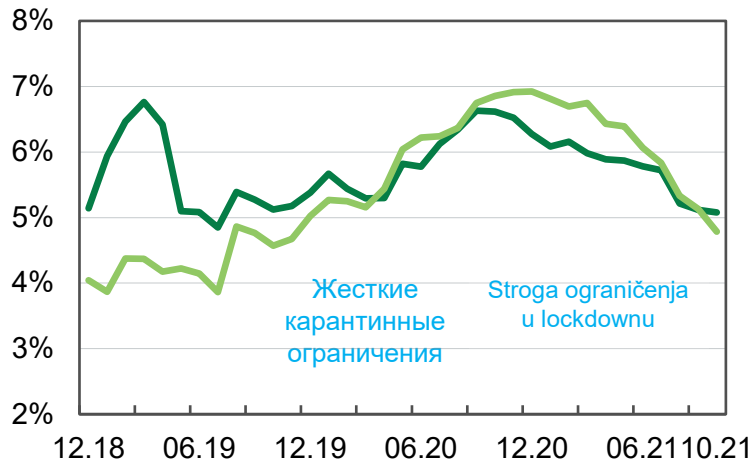

*Bez međubankovnih transakcija

Источник: НБУ.

Rezerviranja za gubitke od naplativih kredita u postupnom su padu

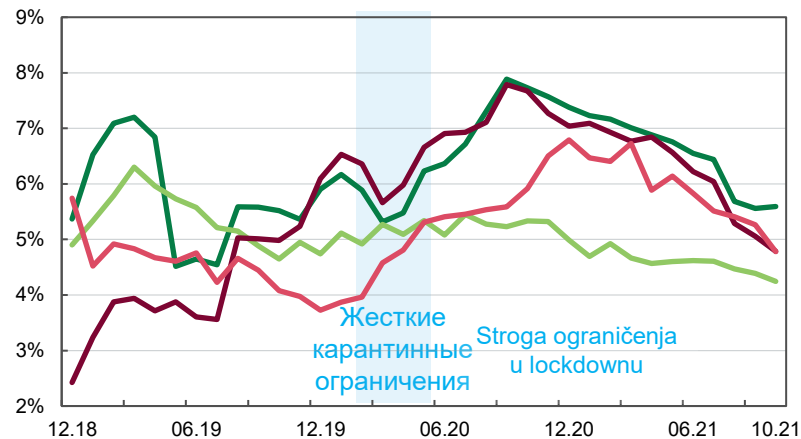
Rezerviranja za naplative kredite za građane, u hrvnjama

- Kreditni rizik u skladu s prudencijalnim (bonitetnim) zahtjevima
- Očekivani kreditni gubici u skladu s IFRS-om 9

Izvor: NBU.

Rezerviranja za naplative korporativne kredite

- Kreditni rizik u skladu s prudencijalnim (bonitetnim) zahtjevima, UAH
- Kreditni rizik u skladu s prudencijalnim (bonitetnim) zahtjevima, FX
- Očekivani kreditni gubici u skladu s IFRS-om 9, UAH
- Očekivani kreditni gubici u skladu s IFRS-om 9, FX

- Nakon oštrog porasta u doba krize, rezerviranja za naplative kredite za **građane** u postupnom su padu
- Nakon oštrog porasta u 2020., rezerviranja za **korporativne** kredite u stranoj valuti i dalje su visoka

Politika otpisa nenaplativih kredita (engl. NPL) utjecala je na iznos rezerviranja i nenaplative kredite

---

Uz potporu Svjetske banke, NBU je razvio

Uredbu o utvrđivanju kriterija za otpis umanjene financijske imovine ukrajinskih banaka uz pomoć primjene olakšice za kreditne gubitke za očekivane kreditne gubitke (travanj/april 2020.)

- Glavni kriteriji za otpis umanjene financijske imovine razvijeni su u skladu s IFRS-om 9 i međunarodnom praksom
- Banke mogu utvrditi druge kriterije ako nisu u suprotnosti s IFRS-om 9

Nakon odobrenja općih kriterija za otpis, banke su bile potaknute otpisati umanjenu imovinu iz bilance stanja, pri čemu istovremeno ne priznaju gubitke.

Neki aspekti primjene zahtjeva priznavanja i mjerenja u skladu s IFRS-om 9

U primjeni IFRS-a 9 potrebno je riješiti mnoga operativna i metodološka pitanja

1. Konceptijske promjene u razvoju i primjeni kontnog plana banaka
2. Račun dobiti/gubitka na dan 1
3. Pristupi priznavanju kamata/dividendi u financijskoj imovini mjerenoj po fer vrijednosti kroz račun dobiti/gubitka (engl. FVPL)
4. Razvoj računovodstvene metodologije za iskazivanje dužničke financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)
5. Razvoj metodologije za priznavanje prihoda od kamata u financijskoj imovini po amortiziranom trošku (engl. AC) i po fer vrijednosti kroz sveobuhvatnu dobit (engl. FVOCI) u 1. i 2. fazi umanjenja vrijednosti ako na njima postoje zaostale obaveze i u 3. fazi umanjenja vrijednosti.
6. Iskazivanje modifikacije financijske imovine
7. Mjerenje i obračun kupljene ili stvorene financijske imovine umanjene za kreditne gubitke (engl. POCI)
8. Djelomičan otpis financijske imovine
9. Posebni problemi s mjerenjem i obračunom financijskih jamstava

NBU je osigurao i dodatnu potporu bankama u procesu primjene IFRS-a 9

NBU je odobrio Odluke 1/12.01.2018. i 29/28.03.2018.

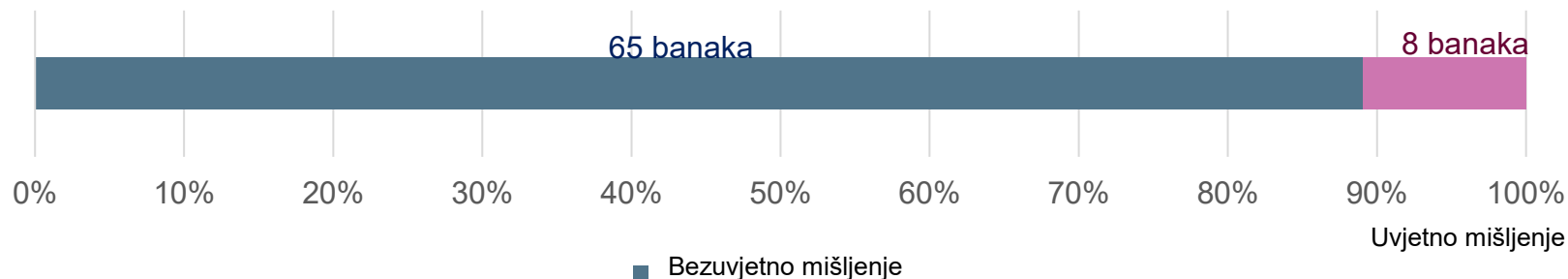
Od 01.01. 2018. do 30.06.2018. NBU privremeno nije sankcionirao banke za kršenje regulatornih zahtjeva (ekonomski omjeri), zahtjeva statističkog (regulatornog) izvještavanja, ako su se ta kršenja **odnosila** na reklasifikaciju ili promjenu procjene financijskih instrumenata u skladu s **IFRS-om 9**

Ovaj je pristup ublažio pritisak i pomogao bankama u prijelazu na IFRS 9.

Rezultati vanjske revizije financijskih izvještaja banaka za 2018. pokazali su (opću) uspješnost uvođenja IFRS-a 9

Uvjetna mišljenja odnose se na:

- ✓ mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka (6)
- ✓ izostanak usklađenja bilance stanja na početku razdoblja na početku 2018. (1)
- ✓ značajne koncentracije „velike izloženosti” (1)
- ✓ priznavanje rezultata kreditnih modifikacija (1)

65 banaka od 77 dobilo je „**pozitivan**” izvještaj o reviziji s bezuvjetnim mišljenjem
8 banaka (10 % ukupnog broja) dobilo je **uvjetno revizijsko mišljenje s upozorenjima** o upravljačkim odlukama u pogledu prosudbe o procjeni kreditnih rizika zbog koje bi indikatori financijskih izvještaja u nekoj mjeri bili bolji.

NBU je dobio **bezuovjetno revizijsko mišljenje**.

Fokusna pitanja postimplementacijskog preispitivanja standarda koje provodi IASB nisu u potpunosti relevantna za ukrajinski bankarski sustav

Pristupi klasifikaciji

Poslovni modeli

Test s aspekta plaćanja samo glavnice i kamata (engl. SPPI)

Vlasnički instrumenti i ostala sveobuhvatna dobit (engl. OCI)

Financijske obaveze i vlastiti kreditni rizik

Modifikacije ugovorenih novčanih tokova

Metoda efektivne kamatne stope

Tranzicija

Planovi i namjere organizacije vs. stvarna praksa

Kovenanti i uvjeti koji dovode do kršenja testa s aspekta SPPI-a

Mjerenje fer vrijednosti vlasničkih instrumenata ako nema razvijenih aktivnih tržišta (BC 5.18)

- Definicija
- Kriteriji značajnosti modifikacije
- Stanje rezultata značajne modifikacije
- Fer vrijednost „nove” financijske imovine
- Iskazivanje modificirane imovine koja je već otpisana

Kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke (engl. POCI)

1. **Klasifikacija i mjerenje**
2. **Poslovni model za upravljanje financijskom imovinom**
3. **Karakteristike ugovorenih novčanih tokova**
4. **Vlasnički instrumenti i ostala sveobuhvatna dobit**
5. **Financijske obaveze i vlastiti kredit**
6. **Modifikacije ugovorenih novčanih tokova**
7. **Amortizirani trošak i metoda efektivne kamatne stope**
8. **Tranzicija**
9. **Ostala pitanja**

Primjena IFRS je neprekidan proces ...

... sličan radu u rudniku...

*У кожного в руках тяжкий залізний молот,
І голос сильний нам згори, як грім, гримить:
"Лупайте сю скалу! Нехай ні жар, ні холод
Не спинить вас! Зносить і труд, і спрагу, й голод,
Бо вам призначено скалу сесю розбить."*

*У каждого в руках железный тяжкий молот
И голос сильный сверху, словно гром, гремит:
"Скалу крушите! Пусть ни жар, ни холод
Не остановит вас! Сносите жажду, труд и голод.
Ведь вам начертано сию скалу разбить".*

*I svima težak željezni malj u rukama,
Kad prolomi se gromki glas ponad oblaka poput bijesne
grmljavine:
„Da si razlomio ovu stijenu! Ni mraz
Ni vrućina neka te ne zaustave! Pretrpi bol, glad i žeđ,
Jer ovu stijenu udarcem ti ćeš slomiti!”*

„Kamenolomci” Ivan Franko

A velik dio posla već je odrađen!